

Geçim ve Seçim

Dr. İbrahim ATEŞ
YOYAV Genel Başkanı

İnsan hayatında olmazsa olmazlardan olan iki şeyden biri geçim, diğeri de seçimdir. Geçim, kişinin zorunlu ihtiyaçlarını giderip ayakta durmasını sağlayacak kadar helal kazanç ve gelir sahibi olmasıdır. Seçim de; yaşayacağı yer, yapacağı iş ve evleneceği eş ile yönetime gelmesini istediği kimselerle ilgili tercihini kullanması demektir. İnsanın kendisi ve çevresi için hayatî ehemmiyet arz eden bu hususların tamamında tedbirli, temkinli, duyarlı, dirayetli ve dikkatli olması gerekir. Geçimini temin etmeyen bulduğunu yemeye, tercihini doğru yapmayan da başkalarına boyun eğmeye mecbur olur. İstenilmeyen durumlara duçar olmamak için yapılması gereken şeyler yerinde ve zamanında yapılmalıdır. Tembellik ve ihmale pirim verilmemelidir. Esbâba tevessül, Allah'a tevekkül edilmelidir.

Geçim hayatın gereği, seçim de demokrasinin direğidir. Dolayısıyla geçim hayatın idamesi, seçim de demokrasinin ikamesi için zaruridir. Sofra yaşayanlara gıda sunma, sandık da yönetenlere hesap sorma yeridir. Gıdanın kaynağı geçim, demokrasinin dayanağı da seçimdir.

Seçim geçime, geçim de seçime alet edilmemelidir. Seçmenin gözü gönlü tok, seçenin hayatında hileye yer yok olmalıdır. Her iki kesim de ihmal ve istismardan şiddetle kaçınmalıdır. İnsanlar birbirinin kurdu değil koruyucusu, kandırmanı değil kalkındırmanı olmalıdır.

Her vatandaş ülke yönetiminde söz sahibi olduğunu oyu ile ortaya koymalı, seçimlerde kullandığı oyun değerini bilmeli, onu kullanmayı asla ihmal etmemelidir. Tercihini belirlemeyip boş oy kullanmanın ya da oyunun iptaline yol açacak kasıtlı bir yanlış yapmanın, karşı çıktığı kimseye destekte bulunmakla eş anlamda bir davranış olduğu unutulmamalıdır. Millet ve memleket menfa-

atine olan fırsatlar kaçırılmamalı, her zaman ülke çıkarları ön planda bulundurulmalı ve milli meselelerde geri adım atılmamalıdır.

Ülkemizin ufkunda ardı ardına gelecek olan üç seçim geçidi görünmektedir. Önce yerel yönetimler seçimi, ardından Cumhurbaşkanlığı seçimi gelecek, onu da milletvekilleri seçimi izleyecektir.

Üçünün de ülke ve insanımızın yararına olacak şekilde sonuçlanması, samîmî dilek ve temennilerimiz arasındadır. Ancak bu temenninin tahakkuku için, herkesin üzerine düşeni yapması gerekir. Zira temenniler talep etmekle değil, samîmîyet ve sa'yü gayretle tahakkuk ederler.

Her vatandaşın kendisinin ve aile bireylerinin geçimini sağlamak için çalışıp alın teri ve el emeği ile yeteri kadar helal ve temiz gelir elde etmesi gerektiği gibi, milleti temsil edecek ve ülkeyi yönetecek insanları belirlemek için, yapılacak olan yerel ve genel seçimlere katılıp oyunu kullanarak ilan edilen adaylar arasında en doğru, en dürüst, en çalışkan ve en verimli olanların seçilmesine katkıda bulunması gerekir. Bu husus asla ihmal edilmemesi ve mutlaka ifası cihetine gidilmesi gereken önemli bir vatandaşlık görevidir.

Oy veren uyanık olmalı, bir kimseyi seçmenin, onun kendisini temsil etmesine muvafakat etmek, alacağı kararlara ortak olmak ve yapacağı işleri onaylamak anlamına geldiğini bilmeli, bu inanç ve bilinçle oyunu kullanma cihetine gitmelidir.

Yurdumuzu yüceltip parlak yarınlarla doğru yol almada ve çağdaş uygarlık düzeyine erişip ileri ülkelerle yarışacak konuma gelmede etken olacak duyarlı, dirayetli ve dikkatli yöneticileri iş başına getirmede milletimize muvaffakiyetler temenni ediyor, günümüzün dünümüzden, yarınımızın günümüzden daha güzel olmasını diliyorum.

Kimlerin Kötülükleri İyiliklere Çevrilir?

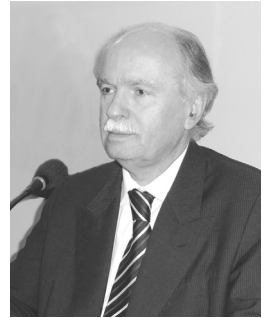
Tabiatta temel olan temizliktir. Tabii olmak da temiz olmak ve temiz kalmaktır. Dolayısıyla hayatta aslanan temizlik ve iyiliktir. Kirlilik ve kötülük ise ârizîdir. Kişinin kötülüklerle kirlenmemesi, kirlenmesi hâlinde de bir an önce temizlenip arınması, tabiatına uygun davranması ve aslına dönmesi gerekir.

İnsan için aslanan da doğduğu günkü temiz, saf, sade ve has hâlini ömür boyu koruyup ebedî hayata öyle göçmesidir. Herkes için ideal olan, hayat boyu temiz kalıp kötülüklerle kirlenmemek ve iyiliklerle iç içe olmaktır. Ama bu konumu korumak kolay değildir. Çok çaba, gayret ve dikkati gerektiren bir husustur. İnsanoğlunun hayat yolculuğunda karşılaştığı çok ve çeşitli olumsuzluklardan etkilenip kirlendiği ve kötülüklerle bulaştığı anlar olmaktadır. Bu gibi hallerde hemen kirlilerden temizlenmeye ve kötülüklerden kurtulmaya tevessül etmelidir.

Tabii her insan hata edebilir. Yanılıp yanlış davranışlarda bulunabilir. Beşer şaşar. Hoş olmayan hâllere düşebilir. Ancak yanlışlar birbirini izlememeli ve hatalı hareketlere devam edilmemelidir. Davranışların doğru olmadığını farkına varınca derhal dönüş yapılmalı, kötülükler alışkanlık hâline getirilmemelidir. Hak ve halk tarafından tasvip edilmeyen hâl ve hareketlerden şiddetle kaçınılmalı, kişinin seyir, sîret ve suretini kirliletecek şeylerden sıyrılıp korunma cihetine gidilmelidir.

Müslüman kir pas içinde boğulup kalmamalı, maddî ve manevî kirlilerle kötülüklerden temizlenip arı-duru hâlde olmayı ilke edinmelidir. Kirlilerle kötülüklerin hamalı olmamalıdır. Taharet ve tevbede titizlik göstermeli, tevbekâr olup günahlardan arınmaya ve kötülüklerden korunmaya çalışmalıdır. Tevbe kapısının açık ve yüce Allah'ın güzel isimlerinden birisinin Tevvab (Tevbeleri kabul eden) olduğunu bilmeli ve bu bilinçle davranışlarını dizayn etmenin gayreti içinde olmalıdır.

Bu ve benzeri hususlarda mensuplarıyla dostlarına doğru ve doyurucu bilgiler vererek onları aydınlatmanın gayreti içinde olan YOYAV, 17 Mart 2012 Cumartesi günü ikram ettiği öğle yemeğinin ardından gerçekleştirdiği "Sorun Söyleyelim" sohbet toplantısında "Kimlerin Kötülükleri İyiliklere Çevrilir?" sorusunu gündeme getirdi. Bu soruya cevap olacak nitelikte önemli açıklamalarda bulunan Dr. İbrahim Ateş, yaptığı mesaj yüklü konuşmasında şunları söyledi:

"Tevbe suyu ile temizlenip günahlardan arınmanın gayreti içinde olduğuna inandığım kıymetli konuklarımız, yanlış davranışlardan dönüş yapıp

Allah'tan af dileme dirayetinde olduğunu düşündüğüm değerli dostlarımız, Mevlâyı Mûte'âl Hazretlerinin mağfiretine mazhar olmanın mutluluğunu müdrük olan muhterem kardeşlerimiz, basınımızın güzîde temsilcileri!

Sorun Söyleyelim sohbet serimizin Mart ayı halkasında planladığımız “Kimlerin Kötülükleri İyiliklere Çevrilir?” konulu sohbet toplantımıza teşrif ederek bu hususla ilgili bilgi birikimimizi sizlerle paylaşmamıza vesîle olan güzîde heyetinizi gönülden ve samîmî duygularımızla selamlıyor, hatadan dönüp Hakka yönelme erdemine eren dikkatli ve dirayetli insanlardan olmamızı diliyorum.

İnkâr ve isyandan korunup İslâm ve imana sarılan samîmî ve salih müslümanlardan olmamız temennisiyle sözlerime başlarken, istiğfar ve istirhamda bulunarak rahmet-i Rahman'a ve mağfiret-i Mennan'a mazhar olup, tevbe suyu ile temizlenen müminlerden olmamızı niyaz ediyorum.

Kıymetli kardeşlerim!

Bugünkü birlikteliğimizde cevap araştıracağımız soru az önce ifade ettiğimiz üzere “Kimlerin Kötülükleri İyiliklere Çevrilir?” sorusudur. Kut-sal kitabımız Kur'an-ı Kerîm'in bu hususla ilgili bazı ayet-i kerimeleri ile sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)'in bazı hadis-i şeriflerinden esinlenerek soruya cevap olacak nitelikteki açıklamalarımızı sizlerle paylaşmaya çalışacağız. Yüce Rabbimizden bizlere doğruları dilegetirmede, sizlere de dinlediklerinizi değerlendirip uygulamaya koymada tevfikini refik etmesini temenni ediyorum.

Herşeyden önce şunu arz ve ifade etmek isterim ki, unutmak ve yanılmak insanın tabiatında olan bir haldir. İlk unutan, insanların ilki olan Hz. Âdem (a.s.)'dir. Malumunuz olduğu üzere Hz. Âdem (a.s.) ile eşi Hz. Havva validemiz Bakara Suresi'nin: “Ey Âdem! Sen ve eşin (Havva) beraberce cennete yerleşin, orada kolaylıkla istediğiniz zaman her yerde cennet nimetlerinden yeyin. Sadece şu ağaca yaklaşmayın. Eğer bu ağaçtan yerseniz her ikiniz de kendine kötülük eden zalimlerden olursunuz, dedik.” mealindeki 35. ayetinde geçen “Şu ağaca yaklaşmayın.” uyarısını unutmuşlar ve yasaklanan ağaca yaklaşarak Cennetten çıkarılma cezasına çarptırılmışlardı. Aynı Surenin 37. ayetinde belirtildiği üzere Hz.

Âdem (a.s.) Rabbinden bir takım ilhamlar alarak derhal tevbe etmiş ve Allah Teâlâ da tevbesini kabul buyurmuştu.

Her insan unutup yanlış yapabilir. Önemli olan yanlışlara devam etmeyip, farkına varınca dönüş yapmaktır. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadis-i şerifinde: “Her âdemoğlu hatâ eder. Hatâ edenlerin en hayırlısı da tevbe edenlerdir.” buyurmuştur. Bu hadis-i şerif, konumuzun bel kemiğini oluşturan İslâmî bir ilkeyi ifade etmektedir ki o da, her insanın hata edebileceği ama hataya devam edemeyeceği, farkına varınca derhal dönüş yapacağı hususudur. Efendimiz (s.a.v.) başka bir hadis-i şerifinde ise: “Ümmetinden hata etmenin, unutmanın ve yapmaya zorlandıklarının (sorumluluğu) kaldırıldı.” buyurmuştur.

Öteyandan Allah Teâlâ'nın kullarına Kur'an'da tavsiye ettiği bazı dualarda, yanılarak ya da unutarak yaptıkları davranışlardan dolayı sorumlu tutulmamalarını ihtiva eden dileklerin yer aldığı bilinmektedir.

Örneğin Bakara Suresi'nin 286. ve sonuncu ayetinde geçen dua cümlelerinden biri de: “Rabbimiz! Unutursak veya hataya düşsek bizi sorumlu tutma.” cümlesidir. Allah Teâlâ kullarını unutarak ya da hataya düşerek yaptıklarından dolayı cezalandıracak olsaydı, onlardan böyle

Her insan unutup yanlış yapabilir. Önemli olan yanlışlara devam etmeyip, farkına varınca dönüş yapmaktır.

bir dilekte bulunmalarını istemezdi. Aynı ayetin sonunda: “Bizi affet! Bizi bağışla! Bize acı! Sen bizim Mevlamızsın. Kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et.” cümlelerinin yer almasında da günah işleyen bir müslümanın içten gelen bir pişmanlık duygusuyla tevbe edip, af ve bağış dilemesi hâlinde bağışlanacağı anlaşılmaktadır.

Günahkâr olan bir kul, tevbekâr olup, af ve mağfiret dileğiyle Rabbine dönüp, şairin dediği gibi:

“Tevbe ya Rabbi, hata râhına gittiklerime Bilip ettiklerime, bilmeyip ettiklerime.”

diyerek tevbe ederse, inşaallah bağışlanıp yaptığı kötülüklerin kirlerinden arınır.

Kulun tevbesindeki samîmiyetiyle kötülüklerden kaçınma gayretine göre günahlardan arındırılıp bağışlanacağını beyan eden ayetlerden Nisa Suresi'nin 31, 116. ayetleri ile 145-147. ayetlerinin meallerini dikkatle ve dirayetle okuyarak üzerlerinde durup düşünmenizi ve bu hususla

ilgili değerlendirmenizi ona göre yapmanızı diliyorum:

“Eğer yasaklandığımız büyük günahlardan kaçınırsanız, sizin küçük günahlarınızı örteriz ve sizi şerefli bir yere sokarız.” Nisa, 31

Bu ayet-i kerimenin incelendiğinde de anlaşılacağı üzere insanlar, melekler gibi yaratılışları icabı günahtan korunmuş değildir, günah ve suç işleme kabiliyetleri de vardır faziletleri de. Faziletleri nefsanî arzularına karşı verdikleri mücadeleden gelmektedir. Kul elinden geleni yapınca Mevla, ufak tefek kusurları örtecek, yüze vurmazacaktır.

“Allah, kendisine ortak koşulmasını aslâ bağışlamaz, ondan başka günahları dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa büsbütün sapmıştır.” Nisa, 116

İlgili hadislerle bu ve benzeri ayetlerin birlikte değerlendirilmesi sonunda anlaşılır ki, Allah Teâlâ zerre kadar iman ile ahirete intikal eden müminleri bile ya bir müddet cezalandırdıktan sonra, yahut tevbe, keffâret, iyi ameller, musibetlere sabır gibi sebeplerle yahut da böyle bir sebebe dayanmaksızın affetmekte, bağışlamaktadır. İmansız olarak, inkâr ve şirk içinde hayatını tamamlayanları ise bağışlamayacağı bu ayetten kesin olarak ortaya çıkmaktadır.

“Şüphe yok ki münafıklar cehennemden en alt katındadırlar. Artık onlara aslâ bir yardımcı bulamazsın.” Nisa, 145

“Ancak tevbe edip hallerini düzelterler, Allah’a sınıksız sarılıp dinlerini (ibadetlerini) yalnız O’nun için yapanlar başkadır. İşte bunlar (gerçekte) müminlerle beraberdirler ve Allah müminlere yakında büyük mükâfaat verecektir.” Nisa, 146

“Eğer siz iman eder ve şükrederseniz, Allah size neden azap etsin! Allah şükre karşılık veren ve herşeyi bilendir.” Nisa, 147

Dinin samîmî bağılları yanında hemen her zaman, menfaatleri icabı inanmış görünen, vaziyeti kurtarmak için zahiren müminlerin yanında bulunan kimseler vardır; bunlara “münafıklar” denir. Allah, dünyada değilse bile ahirette münafıkların sahte örtüsünü kaldıracak, nâmert

kâfirler oldukları için onları Cehennemden dibine koyacak, haklarında hiçbir şefaati kabul etmeyecektir. Meali verilen 146. ayette münafıklıktan tevbe edip vazgeçenlerin üç vasfından bahsediliyor ki, bunlar aynı zamanda imandaki samimiyetin şart ve alâmetleridir: 1- Yalnızca sözle yetinmeyip hâlini düzeltmek, 2- Allah’a ve O’nun Kitap ve Sünnetinde tecelli eden iradesine sınıksız bağlanmak, 3- Dinî hayatını insanların rızası ve dünya menfaatleri için değil, yalnızca Allah rızası için yaşamak. İşte bunlar samîmî ve sağlam bir imanın tabii neticeleridir.

Neml Suresi’nin, yapılan haksızlıktan sonra işlenen kötülük yerine iyilik yapanın bağışlanacağını vurgulandığı 11. ayetinin meali de şöyledir: “Ancak, kim haksızlık eder, sonra, işlediği kötülük yerine iyilik yaparsa, bilsin ki Ben (ona karşı

da) çok bağışlayıcıyım. Çok merhamet sahibiyim.”

Furkan Suresi’nin 63-74. ayetlerinde Allah Teâlâ’nın has kullarının hâl ve hasletleri anlatılarak Yaratıcı’ya ve yaratıklara karşı yaklaşımları ile davranışları anlatılmakta ve onları

izleyen 75-76. ayetlerinde de bu özelliklere sahip olan o has kullara sağlanacak saadet ifade edilerek şöyle buyurulmaktadır: “İşte onlara, sabretmelerine karşılık cennetin en yüksek makamı verilecek, orada hürmet ve selamla karşılanacaklardır. Orada ebedi kalacaklardır. Orası ne güzel bir yerleşme ve ikamet yeridir.”

Dilerseniz bu sûre-i celîlenin sözü geçen oniki ayetinin meali âlîlerini birlikte okuyalım ve Allah’ın has kullarının önemli özellikleri ile ilgili bilgilerimizi tazeleyelim:

“Rahmân’ın (has) kulları onlardır ki, yeryüzünde tevazu ile yürürler ve kendini bilmez kimseler onlara laf attığında (incitmeksizin) “selam” derler (geçerler).” Furkan, 63

“Gecelerini Rablerine secde ederek ve kıyam durarak geçirirler.” Furkan, 64

“Ve şöyle derler: Rabbimiz! Cehennem azabını üzerimizden sav. Doğrusu onun azabı gelip geçici değil, devamlıdır.” Furkan, 65

“Orası cidden ne kötü bir yerleşme ve ikamet yeridir!” Furkan, 66

**Dinin samîmî bağılları yanında
hemen her zaman,
menfaatleri icabı inanmış görünen,
vaziyeti kurtarmak için
zahiren müminlerin yanında bulunan
kimseler vardır.**

“(O kullar), harcadıklarında ne israf ne de cimrilik ederler, ikisi arasında orta bir yol tutarlar.” Furkan, 67

“Yine onlar ki, Allah ile beraber (tuttukları) başka bir tanrıya yalvarmazlar, Allah’ın haram kıldığı cana haksız yere kıymazlar ve zina etmezler. Bunları yapan, günahı (nın cezasını) bulur.” Furkan, 68

“Kıyamet günü azabı kat kat artırılır ve onda (azapta) alçaltılmış olarak devamlı kalır.” Furkan, 69

“Ancak tevbe ve iman edip iyi davranışta bulunanlar başkadır; Allah onların kötülüklerini iyiliklere çevirir. Allah çok bağışlayıcıdır, engin merhamet sahibidir.” Furkan, 70

“Kim tevbe edip iyi davranış gösterirse, şüphesiz o, tevbesi kabul edilmiş olarak Allah’a döner.” Furkan, 71

“(O kullar), yalan yere şahitlik etmezler, boş sözlerle karşılaştıklarında vakar ile (oradan) geçip giderler.” Furkan, 72

“Kendilerine Rablerinin ayetleri hatırlatıldığında ise, onlara karşı sağır ve kör davranmazlar.” Furkan, 73

“(Ve o kullar): Rabbimiz! Bize gözümüzü aydınlatacak eşler ve zürriyetler bağışla ve bizi takvâ sahiplerine önder kıl! derler.” Furkan, 74

Mealleri arzedilen bu ayetlerde geçen oniki

özellikten üçünün belirtildiği 68. ayette, Allah ile beraber (tuttukları) başka bir tanrıya yalvarıp yakarmayacakları, Allah’ın haram kıldığı cana haksız yere kıymayacakları ve zina etmeyecekleri ifade edildikten sonra bunları yapanın günahı (nın cezasını) bulacağı bildirilmektedir. Onun devamındaki 69. ayette de kıyamet günü azabının kat kat artırılacağı ve azapta alçaltılmış olarak devamlı kalacağı vurgulanmaktadır. 70. ayette ise: “Ancak tevbe ve iman edip iyi davranışta bulunanlar başkadır. Allah onların kötülüklerini iyiliklere çevirir. Allah çok bağışlayıcıdır, engin merhamet sahibidir.” buyurulmaktadır. Dolayısıyla tevbe ve iman edip salih amel işleyenlerin daha önce yaptıkları kötülüklerin iyiliğe çevrileceği ifade edilmektedir.

Bu ayet-i kerimenin incelendiğinde de anlaşılacağı üzere Allah Teâlâ, tevbe ve iman edip iyi davranışlarda bulunanları bağışlamasının ötesinde, kötülüklerini iyiliklere çevirecektir. Bu hâl ise Allah Teâlâ’nın kullarına rahmetinin en büyük tezahürlerinden biridir.

Bu noktadan hareketle tevbe, iman ve salih amellerin, kulların kurtuluş vesilesi olduğu söylenebilir. Ne mutlu bu vesileye tevessül edip kötülüklerini iyiliklere çevirecek böylesi duyarlı ve dirayetli davranışlarda bulunanlara! Ne yazık ki bu gerçeği görmeyen ve ebedi kurtuluşa ermeyenlere!

Davetlilerden bir grup.

İyiliklerin İlki İstikamettir

İş, uğraş ve davranışlarda doğru, dürüst ve dengeli olmak, Hak ve halk nezdinde değer görüp takdir, tasvip ve taltif edilmeye vesile olur. Güven ve itibar kazanarak, gelişip güçlenmeye ve ilerleyip yücelmeye yol açar. Dolayısıyla Allah'ın ihsânına ve insanların ihtirâmına ermede etken olur. Bu gerçeği göz önünde bulunduran bilinçli ve basiretli insanlar da doğruluğu düstur ve iyiliği ilke edinip, düşünce ve duygularıyla, hâl ve hareketlerinde devamlı istikameti esas alır ve davranışlarını o doğrultuda dizayn etmenin gayreti içinde olurlar.

Düzenlediği sohbet toplantıları ile gerçekleştirdiği konferanslarda dile getirdiği doğru ve doyurucu bilgilerle dost ve davetlilerini aydınlatmanın gayreti içinde olan YOYAV, "Sorun Söyleyelim Sohbet Toplantıları"nın Mart 2013 ayı halkasında istikamet konusunu gündemine aldı. Üyelerinden üç hanımın 23 Mart 2013 Cumartesi günü ikram ettiği öğle yemeğinden sonra salonda yerlerini alan konuklara "İyiliklerin İlki İstikamettir" konulu sohbetinde önemli açıklamalarda bulunan Dr. İbrahim Ateş, yaptığı yönlendirici konuşmada şunları söyledi:

"Simgeleri sadâkat, samîmiyet ve saadet-i

Dr. İbrahim Ateş

sermediyeye ileten istikamet olduğuna inandığım kıymetli konuklar, doğruluğu düstur ve istikameti ilke edinmelerini dilediğim değerli dostlar, işlerinde iyiliği, ilişkilerinde istikameti ve davranışlarında dürüstlüğü esas almalarını temenni ettiğim sevgili kardeşlerim, basınımızın güzîde temsilcileri!

İnanç, ilişki ve anlayışımızla düşünce, duygu ve davranışlarımızda istikameti ilke edinip sözümüzle özümüzün ve fiilimizle fikrimizin örtüşmesine özen göstermemizin önemini arz ve ifade etmek amacıyla düzenlediğimiz toplantımıza teşrif ederek, sadâkat ve istikametle ilgili ayet ve hadislerden edindiğimiz bilgi birikimini sizlerle paylaşmamıza vesile olan güzîde heyetinizi gönülden ve samîmî duygularımızla selamlıyor, hayatını Hakkın iradesi istikametinde sürdürüp rıza-i Rahman'a eren ve Cennet-i a'lâ'ya giren mutlu ve bahtiyar insanlardan olmamızı diliyorum.

Dinî konularda duyarlı, doğrulukta devamlı ve istikamette istikrarlı olmamız temennisiyle sözlerime başlarken, müstakim, mütedeyyin, müttakî, mütevekkil, mutedil, müteşekkir, mütefekkir, mütedebbir, müteyakkız, mütefakkıh, müteavin ve mütesanid Müslümanlardan olmamızı

niyaz ediyorum. Sadakat ve istikametın anlam ve önemiyle içerik, incelik ve yüceliğini öğrenmek için başvuracağımız kaynakların başında kutsal kitabımız Kur'ân-ı Kerim ile Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)'in hadîs-i şerifleri ve sîret-i Nebvîyesi gelir. Bu maksatla Kur'ân-ı Kerîm'i gözden geçirdiğimizde sadakatla ilgili olarak dört ayette "sada-ka", bir ayette "sada-kat", bir ayette "sada-kte", beş ayette "sada-kû", bir ayette "sada-kanâ", bir ayette "sada-kakûm", bir ayette "sada-kenâ", bir ayette "sada-kanâhüm", beş ayette "sada-ka", bir ayette "sada-kat", bir ayette "sada-kte", bir ayette "yusaddikûne", bir ayette "tusaddikûne", bir ayette "yusaddikûni", altı ayette "sıd-kin", bir ayette "sıd-kan", üç ayette "es-sıd-ki", iki ayette "sıd-kihim", bir ayette "sâd-ık", bir ayette "sâd-ıkan", dört ayette "sâd-ıkûne", otuzbir ayette "sâd-ıkî-ne", iki ayette "es-sâd-ıkûne", onsekiz ayette "es-sâd-ıkîne", iki ayette "tasd-ık", dört ayette "musaddikûn", oniki ayette "musaddıkan", bir ayette "el-musaddı-kîne" şeklinde olmak üzere 123 ayette "sıd-ık" kökenli kelimelerin, istikametle ilgili olarak da dört ayette "istekamû", bir ayette "yestakimu", iki ayette "istakim", bir ayette "festakîmâ", iki ayette "festakîmû", yirmialtı ayette "mustakîm", altı ayette "mustakîmen", dört ayette de "el-mustakîm" şeklinde olmak üzere 46 ayette "istikamet" kökenli kelimelerin geçtiği toplam olarak 169 ayette doğru ve müstakîm olup, her iş ve uğraşta doğruluğu ve istikameti esas almanın öneminin dikkatimize getirildiğini görürüz.

Tabii sadakat ve istikametle ilgili olarak geçmişteki İslam ulemasından önemli açıklamalarda bulunanlar olduğu gibi günümüzdeki İslami yazarlardan da değerli düşünceler dile getirenler olmuştur.

Biz bugünkü birlikteliğimizde, söz konusu ayet-i kerimelerden edindiğimiz bazı bilgilerle, geçmişte ve günümüzde konuyla ilgili yazıp çizen din bilginlerinin yazdıkları eserlerle yayınladıkları makalelerden (Prof. Dr. M. Zeki Duman, Doç. Dr. Fikret Karaman) iktibas ettiğimiz düşünceleri sizlerle paylaşmaya çalışacağız. Mevlâ-yı Mûte'âl Hazretlerinden bize anlatıp aktarmada, sizlere de dinleyip değerlendirmede tevfikini refik etmesini niyaz ediyorum.

**İstikamet;
samîmî ve sağlam
bir imana sahip olup,
dinî ve ahlâkî hükümlere
uygun olarak
hareket etmektir.**

Sadâkat kelimesiyle istikamet kelimesi arasında bazı nüans farkı olmakla birlikte birbirine benzer anlam ifade etmektedirler. Ancak biz, bugünkü sohbetimizde sadakat kelimesinden çok, istikamet kelimesi üzerinde duracağız.

İstikamet İslami bir terimdir. "Kıyam" kökünden

olup doğruluk, doğru hareket ve Allah'a kullukta belli bir çizgiyi takip etmek demektir. "Yoldaki düzgün bir çizgi üzerinde sapmadan yürümek" sözüne teşbihle Hak ehlinin takip ettiği yol, "Sı-rât-ı Müstakîm" üzere olması ve ondan hiç ayrılması anlamında kullanılmaktadır.

Dinde istikamet, Allah'ın uluhiyetini ve rububiyetini itiraf edip birliğini kalben tasdik ettikten sonra O'na verilen sözü /ahd-i ezeli'yi takati ölçüsünce korumaya çalışmak, farzları, vacipleri aslâ terk etmemek, Resûlullah'ı kendisine "numûne-i imtisal" edinip onun sünnetinden şaşmamak, helal ve haram sınırlarını azami derecede korumak ve çizgiyi aşarım korkusuyla şüpheli şeylerden bile uzak durmaktır. Bu çizgiyi sürekli olarak ve ihlâsla muhafaza etmek, her şart ve durumda inançtan ve Allah'a kulluktan aslâ taviz vermemek de dinde istikamet sahibi olmak anlamına gelir.

İstikamet; samîmî ve sağlam bir imana sahip olup, dinî ve ahlâkî hükümlere uygun olarak hareket etmektir. Başka bir ifade ile istikamet; Hak ve hayır yolunda istikrarlı olmak, dengeli bir hayat sürdürmek, her türlü aşırılıktan sakınmak ve Allah'a itaat edip Hz. Peygamber'in sünnetine uymaktır.

Tasavvufçular ise istikameti; peygamberlik makamının hemen altında yer alan bir mertebe olarak kabul etmişlerdir. Buna göre bütün mertebelerin kaynağı bu yüce makamdır. Dolayısıyla bu yolu geçmeyen kişi, hedefe ulaşamaz. Çünkü doğruluk, sözün öze uymasıdır. İşlerin Allah'ın emir ve yasaklarına göre yerine getirilmesidir. Kalp ile bedenın yahut iç ve dışın ihlâs yönünden bir olmasıdır. Hatta daha da ileri gidilerek kendi aralarında; "sürekli olan farzı yerine getirmeyenlerden geçici farz kabul edilmez" görüşünü ileri sürmek suretiyle "doğruluğu" "sürekli bir farz olarak" değerlendirmişlerdir. Görüldüğü gibi tanımlar ve açıklamalar genel olarak aynı yönü ve hedefi göstermektedir. Buna göre; sı-rât-ı

müstakîm; dosdoğru bir yol olup tek amacı insanı; Allah'ın rızasına, dünya ve ahiret mutluluğuna ulaştırmaktır. Çünkü bu yol, aynı zamanda Allah'ın nimetlerine ermiş olanların yoludur. Daha da önemlisi bütün peygamberlerin üzerinde yürüdüğü İslam yoludur.

Her gün kıldığımız beş vakit namazda günde en az kırk defa Fâtiha Suresini okuyoruz. Dolayısıyla günde kırk defa Allah Teâlâ'ya "ihdina-s sıratâ-l müstakîm" yani "Bize doğru yolu göster" diye niyazda bulunuyoruz. Eğer kalbimiz de dilimizle birlikte bu niyazda bulunursa inşallah duamız kabul olur, sırat-ı müstakîm üzere oluruz.

Peki sırat-ı müstakîm ne demektir?

Bu sorunun cevabını öğrenmek için başvuracağımız kaynak, Kur'an-ı Kerîm'dir. Yâsîn Suresi'nin 61. ayeti ve Zuhruf Suresi'nin 64. ayeti ile Al-i İmran Suresi'nin 51. ayetini dikkatle ve dirayetle okuduğumuzda bu sorunun cevabını buluruz. Öyleyse buyurun bu ayetlerin meallerini birlikte okuyalım:

"Bana kulluk ediniz. Doğru yol budur demedim mi?" (Yasin, 61)

Hız. İsa'nın kavmine söylediği sözü zikredilerek: "Kuşkusuz Allah, benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir. O'na ibadet edin. İşte bu doğru yoldur." (Zuhruf, 64)

Hız. İsa'nın bu sözü başka bir ayette zikredilerek de: "Allah, benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir. Öyleyse O'na kulluk edin. İşte bu doğru yoldur." (Al-i İmran, 51)

Mealleri arzedilen bu ayetlerin incelendiğinde de anlaşılacağı üzere sırat-ı müstakîm Allah'a kulluk demektir. Allah'a iman edip, O'na sınıksız sarılanlarla rızasını arayanları, Mevlâ sırat-ı müstakîme iletir. Bu gerçeği dile getiren ayeti kerimelerden bir kaçının meali şöyledir:

"Allah'a iman edip O'na sınıksız sarılanlara gelince, Allah onları kendinden bir rahmet ve lütuf (deryası) içine daldıracak ve onları kendine doğru (giden) bir yola götürecektir." (Nisa, 175)

"Her kim, Allah'a bağlanırsa kesinlikle doğ-

**Günde kırk defa Allah Teâlâ'ya
"ihdina-s sıratâ-l müstakîm" yani
"Bize doğru yolu göster" diye
niyazda bulunuyoruz.
Eğer kalbimiz de dilimizle birlikte
bu niyazda bulunursa
inşallah duamız kabul olur,
sırat-ı müstakîm üzere oluruz.**

ru yola iletilmiştir." (Al-i İmran, 101)

Maide Suresi'nin 15. ayetinin sonunda: "... Size Allah'tan bir nur ve apaçık bir kitap geldi." buyurulmasının ardından 16. ayetinde: "Rızasını arayanı Allah, onunla kurtuluş yollarına götürür ve onları iradesiyle karanlıklardan aydınlığa çıkarır, doğru bir yola iletir."

En'am Suresi'nin 151-152. ayetlerinde yer alan ve:

- 1- Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayın.
- 2- Ana-babaya iyilik edin.
- 3- Fakirlik korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin.
- 4- Kötülüklerin açığına da gizlisine de yaklaşmayın.
- 5- Allah'ın yasakladığı cana haksız yere kıymayın.
- 6- Erginlik çağına erişinceye kadar yetimin malına, sadece güzel bir niyet ve maksatla yaklaşın.
- 7- 8- Ölçü ve tartıyı adaletle yapın.
- 9- Söz söylediğiniz zaman yakınlarınız dahi olsa adaletli olun.
- 10- Allah'a verdiğiniz sözü tutun.

şeklinde sıralanan on emir veya on vasiyetten sonra 153. ayetinde :

"Şüphesiz bu benim dosdoğru yolumdur. Buna uyun. (Başka) Yollara uymayın. Zira o yollar sizi Allah'ın yolundan ayırır. İşte sakinmanız için Allah size bunları emretti." buyurularak bu on maddelik emirlerin sırat-ı müstakîmi oluşturduğuna işaret edilmiştir.

Mealleri arzedilen ayetlerle konuyla ilgili diğer ayetlerdeki ifadelerle göre sırat-ı müstakîm, Allâh'ın yolu, O'na kulluk, dosdoğru yol, uygun yol, Allâh'ın kitabı, îmân ve îmâna bağlı olan şeyler, İslâm ve İslâm şer'îati, Resûlullâh (s.a.v.)'in ve ashâbın büyüklerinin yolu, sünnet ve cemâat yolu, sâlihler ve şehîdler yolu, dünyâda ve âhirette saadet yolu, cennet yolu v.s. mânâlarla ifâdelendirilmiştir.

Buna göre sırât-ı müstakîm, Cenâb-ı Hakk'ın kendilerine nimet verdiği has kulların yoludur. Bu kullar, başta peygamberler, sonra siddîklar, şehîdler ve sâlihlerdir. İstikâmet ehli de, onların izinden gidenlerdir.

Sırât-ı müstakîm, hiçbir yerinde meyil, eğrilik ve yamukluk bulunmayan, dümdüz ve dosdoğru yol demektir.

Sırât-ı müstakîm, Şûrâ Suresi'nin 53. ayetinde vurgulandığı üzere Hakka giden yoldur. Bu ayette şöyle buyurulmuştur: “(Sırât-ı müstakîm), Göklerin ve yerin sahibi olan Allâh'ın yoludur. Dikkat edin, bütün işler sonunda Allâh'a döner.”

Kul, muhabbetullâhı, Allâh'tan gayri her şeye âid muhabbet ve bağlılığın üstüne çıkarmadıkça sırât-ı müstakîme lâyıkıyla ulaşamaz. Bunun için de Allah'ı, O'nun zât-ı ulûhiyyetine âid vasıfları itibâriyle bilmek, yâni mârifetullâh şarttır. Buna göre sırât-ı müstakîm, mârifetullâhtır. Zirâ mârifetullâha erip de bu mânâda hayatını bütünüyle bu inancın icâbına göre tanzîm eden, nefsinin şerrinden ve şeytanın desîselerinden uzaklaşır ve yalnız Hakk'ın rızâsını talep hâlinde yaşar. Kalbi ilâhî lutf tecellilerine mazhar olur. Bu duruma gelen bir kul, artık gözün gördüğü, kulağın işittiği zâhirî iklimin ötesine mânevî bir pancur açmış ve bütün bir kâinât da kendisine hikmetli ve azametli bir kitâb hâline gelmiş olur.

Ehl-i mârifetten Ebû Saîd el-Harraz (k.s.) rüyâsında iblîsi görmüş ve ona asâsıyla vurmak istemişti. İblîs dedi ki:

“Ey Ebû Saîd! Ben o asâdan korkmuyorum. Çünkü o asâ, zâhirdir. Benim korktuğum şey, âriflerin kalb semâlarından doğan mârifet güneşinin nûrânî şualarıdır ki, gönüller, o şualarla mâsivâyı yakar, kül eder.”

Bir kavle göre de, sırât-ı müstakîm, ibâdette ifrât ve tefrîte düşmeden îtidali muhâfaza ile Hakk yolda sebât etmektir. Emrolunanı, emrolunduğu gibi ve en mükemmel şekilde yapmaktır. Nitekim cimrilik gibi, saçıp savurmak, yâni isrâf da mezmûmdur.

Bilmelidir ki, Hazret-i Peygamber (s.a.v.) Efendimiz, bütün hayatını belli bir program dâhilinde ve beşerî tâkat çerçevesi içerisinde yaşamıştır ki, başkalarına emsâl olsun. Yoksa O'nun sadece nûr-i nübüvvetle tâkat getirilebilen

**Sırât-ı müstakîm,
ibâdette ifrât ve
tefrîte düşmeden
îtidali muhâfaza
ile
Hakk yolda
sebât etmektir.**

amelleri, kimseye misâl değildir. O'nun günleri, Allâh'a ibâdet, âile hakkına riâyet, nefsin hakkı olan istirahat ve insanlığa karşı ilâhî vazîfelerini ifâ edici ictimâî münâsebetler içinde geçmiştir. Allâh Resûlü (s.a.v.), bütün bunları en güzel bir şekilde tanzîm ve ümmetine de takdîm ve teklîf buyurmuşlardır.

Sırât-ı müstakîm, yâni istikâmet, bir amel-i sâlihler manzûmesidir.

Amellerin sâlih olması ise,

iki şarta bağlıdır:

1. «Tâzîm li-emrillâh», yâni emr-i ilâhîyi huşû ve hakkıyla ifâ edebilmek,
2. «Şefkat li-halkillâh», yâni bütün yaratılanlara yaratandan ötürü sevgi, şefkat ve merhamettir.

Diğer bir ifade ile istikâmet, Allâh Resûlü'ne muhabbeti tâze tutarak O'nun örnek şahsiyetinden nasîb almak, ahlâkı ile ahlâklanmak, Kur'ân ve sünnetin rûhâniyeti ile yaşamak, nefsanî dünyâ zevklerinden uzaklaşıp ibâdet, kulluk ve mârifet sırlarına vukûfiyet kazanabilmektir.

İnsanın doğruyu ve istikâmeti tesbît için iç dünyâsını dâimî bir sûrette murâkabe (kontrol) altında tutması zarûridir. Bu murâkabe neticesinde amellerin rızâ-yı ilâhîye bağlı olarak gerçekleşme keyfiyetinden inhirâf, ihlâssızlıktır ki, bu hâl, amellerin Allah indindeki makbûliyetini sifra müncer kılar. Bu sebeptendir ki amellerin muhtevâ itibâriyle ilâhî emre mutlak mutâbakatı yanında onların varlık sebebi olarak ilâhî rızâyı gözetmek keyfiyetinin de korunması gerekir. Yoksa bunun aksi olan ihlâssızlık, amelleri kuru bir hamallık derekesine indirir.

Hazret-i Ömer (r.a.) bile, yaşayışında ihlâs ve istikâmeti muhâfaza edebilmenin sıkıntısı içinde idi. Halîfe-i müslimîn olunca, hutbede:

“– Ey cemâat! Şâyet Allah yolundan inhirâf eder, yâni eğrilirsem ne yaparsınız?!” dedi.

Bunun üzerine bir bedevî ayağa kalkıp:

“– Ey halîfe! Merak etme, eğrilirsen, seni kılıçlarımızla doğrulturuz!” deyince, Halife Hazret-i Ömer, bundan memnûn oldu ve şükretti:

“Elhamdülillâh yâ Rabbî! Bana, yanıldığımda beni doğrultacak bir cemâat nasîb ettin!” dedi.

Hazret-i Peygamber (s.a.v.), kalbinde nifâk alâmeti bulunanları, ümmetin selâmeti bakımından sadece Huzeyfe (r.a.)'a bildirmiştir. Bunu bilen Hazret-i Ömer (r.a.), kendisinden endişe ederek bir gün Huzeyfe (r.a.)'a:

“– Yâ Huzeyfe! Allah aşkına söyle; bende nifâk alâmeti var mıdır?” diye sordu.

Hazret-i Huzeyfe de:

“– Yâ Halife! Yalnız sana te'minat veririm; sende nifâk alâmeti yok!..” dedi.

Hasan-ı Basrî hazretleri, talebesi olan muhaddis Tâvûs'a:

“– Yâ Tâvûs! Hadîs öğretmek sana gurur veriyorsa, bu ilmi okutmaktan vazgeç!” dedi.

Gazâlî Hazretleri, üç yüz talebeye ders verirken:

“– Ben bu kadar talebeye ders vermekle Allah rızâsında mıyım, yoksa şöhrete mağlûb olarak uçurumun kenarında mıyım?!..” diye büyük bir endişeye kapıldı.

Bundan sonra Gazâlî Hazretleri, mal ve mülkünü kifâyet mikdarına indirdi. Bir müddet dersi bıraktı ve inzivâyâ çekilip Cenâb-ı Hakk'a ilticâ hâlinde yaşadı. Böylece Resûlullâh (s.a.v.)'in rûhâniyeti tecellî etti ve huzûra kavuştu. Nihâyet geçirdiği ihtilaçlardan (çırpımalardan) kurtulmuş olarak:

“Hamdolsun huzûra erdim.” dedi. Artık bambaşka bir Gazâlî olarak ortaya çıktı.

Yavuz Sultan Selim Han, zaferlerden zaferlere nâil olduğu Mısır seferinden dönerken, İstanbul halkının kendisini büyük bir heyecanla beklediğini haber aldı. Bunun üzerine şehre yaklaşmış olmasına rağmen ordusunu Çamlıca'nın arka eteklerinde konaklatarak hemen İstanbul'a girmede. Nefsine mağlûb olmamak için binbir endişeye bürünüp lalası Hasan Can'a:

“– Lala! Hava kararsın, herkes evlerine dönsün de ondan sonra İstanbul'a girelim. Fânîlerin alkışları, zafer tâkları ve iltifâtları bizi nefsimize mağrûr edip yere sermesin!..” dedi.

Nihâyet akşam olup her yer karardıktan sonra gizlice ve alâyişsiz bir şekilde şehre girdi.

“Rabbimiz Allah'tır” deyip sonra da dosdoğru olanların üzerlerine melekler iner ve: ‘Sakin ha korkmayın ve üzülmeyin! Size vaat edilen

İman ve istikamet insanlığın ziyneti, fert ve toplum için de faziletin ölçüsüdür.

cennetlerle sevinin. Biz, sizin dünya hayatında da ahirette de dostunuzuz. Orada canınızın çektiği ve arzu edeceğiniz her şey anında hazırdır. Hem de çok bağışlayan çok merhamet eden Allah katından size bir ikram olarak.' derler.” (Fussilet, 41/30-32.)

Belki de bu yüzden Resulullah (s.a.v.): Yâ Resûlallah, sonuçta beni Cennete götürecek tek bir şey söyle. Ben yalnız onu yapıp oraya gitmek istiyorum. Başkasına aklım ermez, diyen bir bedevîye: “Kul âmentü billâhi sümme-stakim /Ben Allah'a iman ettim de, sonra da dosdoğru ol!” demiştir.

İstikamet in ahlak ile de ilişkisi vardır. Çünkü sosyal hayatta doğru ve emin olma imajı, beraberinde çevrenin itimadını sağlar. Bu nedenle yukarıda da açıklandığı gibi Hz. Peygamber (s.a.v.) güven telkini için, imandan hemen sonra dosdoğru olmayı emretmiştir. Zira iman ve istikamet insanlığın ziyneti, fert ve toplum için de faziletin ölçüsüdür. Buna riayet edildiği müddetçe şeref kazanılır ve mutlu olunur. Zira iman ahlakı, ahlak da hüsn-i muâşereti gerektirir. İtikatta istikamet üzere olabilmek için ahlakî olgunluğa erişmek şarttır. Dünyevî tecrübeler göstermiştir ki, “Ölüm/yakın gelinceye kadar” (Hicr, 15/99.) dinde ve ahlaktaki istikameti koruyabilmek hiç de kolay değildir. Bunu başaranlar, ancak nefislerini aşırılıklardan/ ifrat ve tefritten arındırıp yücelten kimselerdir. Mesela itikatta, ahlakta ve düşünce-de, kırılıp bükülmeden dosdoğru yürüyebilmek için Kur'ân'a dayalı bir Allah bilgisi ve kulluk bilinci esastır. Ancak marifetullah ve haşyetullah sahibi olup nefsinin terbiye yoluyla aşırılıklardan arındıran kimseler bunu gerçekleştirebilmişlerdir.

“Sırat-ı Müstakim”de muvaffak olabilmek için doğru yolda sebat ve kararlılık şarttır. Mümin dinî ve ahlakî eğitim yoluyla hikmet, iffet ve şecaat çizgisine getirdiği nefsinin, adalet vasfında karar kılınca kadar bu çizgide tutmalı; adaleti her bakımdan yerleşik huy, insanı yücelten ahlak haline getirmelidir... Zira kişi istikameti bulduktan sonra doğru yolda istikrarlı hale gelmedikçe de muvaffakiyete ermiş sayılamaz. O nedenle “Sırat-ı Müstakim”de adalet vasfı üzere kararlı ve istikrarlı bir yürüyüş için sürekli olarak Cenab-ı Allah'tan muvaffakiyet talep etmeli; bunun için de “İhdinessıratâ l müstakîm /Bizi Sırat-ı Mütakîme ilet.” duasını dilinden düşürmemelidir.

Çünkü Sırât-ı Mütakîm üzere yürürken çizgiden asla sapmamak, hatta yalpalamamak, Allah'tan başka hiç kimsenin önünde eğilip bükülmemek esastır. Bu yüzden yüce Allah Resulüne: “Sen ve

seninle birlikte Allah'a yönelenler, emrolduğunuz gibi dosdoğru olun ve haddi aşmayın! Zira O, sizin yaptıklarınızı da görmektedir...” (Hud, 11/112.) dedikten sonra onlara, “Sakin ha, zalimlere meyledip dalkavukluk etmeyin! Yoksa size ateş dokunur. Sizin Allah'tan başka hiçbir dostunuz yoktur; sonra hiçbir yardım göremezsiniz!” (Hud, 11/113.) uyarısını da yapmıştır.

Allah'ın, Elçisine ve inananlara tavsiye ettiği doğruluk, anlaşılıyor ki, “Dosdoğru Yol”dan kıl kadar da olsa sapmamak; zalimlerin dünya kadar da olsa tekliflerine kanmamak, ucunda ölüm dahi olsa tehditlerine aldırış etmemek, bunların küfürde ısrarlarını nefretle izlemektir! Çünkü Sırât-ı Müstakîm üzere olanlar inkâr edenler değil, ancak Peygamber ve O'na tabi olanlardır... Nitekim şu ayet de bunu söylemektedir:

“... Bu yüzden onları (Ehl-i Kitabı /Yahudi ve Hıristiyanları) Kitab'a davet et ve emrolduğun gibi dosdoğru ol! Onların arzularına da uyma! De ki: “Ben, Allah'ın indirdiği kitaba iman ettim. Aranızda hüküm verirken bana adil olmam emredildi. Bizim de Rabb'imiz sizin de Rabb'iniz Allah'tır... Bizim işlerimiz bize, sizin işleriniz de sizedir. Bizimle sizin aranızda tartışma bitmiştir artık! Allah hepimizi bir araya toplayacaktır; nihâî varış da O'nadır...” (Şûrâ, 42/15.)

Yukarıdan itibaren açıklandığı gibi istikamet veya dürüst olma ilkesi; insanın bütün eylem ve davranışlarını belirleyen ve değerlendiren bir ölçüdür. Bu husus, ham maddenin işletilmesi ve istifade edilir hâle getirilmesi gibidir. Bu nedenle İmam-ı Gazâlî de istikametini iki özelliğinin altını çizerek bunlardan birinin Allah'a karşı dürüst ve

**İstikamet veya dürüst olma ilkesi;
insanın bütün eylem ve
davranışlarını belirleyen ve
değerlendiren bir ölçüdür.**

samîmî olmak, diğeri- nin de insanlarla ilişkisinde barışı gözetmek şeklinde açıklamıştır. Bu iki temel ilkenin detaylandırılması, beraberinde barış ve huzur getirir. Yüce Allah da bize hedef olarak bunu göstermektedir:

“Allah esenlik yurduna çağırır ve dilediğini doğru yola iletir.” (Yunus, 25.) Unutmayalım ki iyilik, güzellik, doğruluk ve fazilet duygusu dünyanın asıl mayasıdır. İnsanlık er geç manevi gıdasını bu değerlerden elde ederek “İhsan” mertebesine ulaşacaktır. İbadet ve hayat tarzının en yüksek mertebesi olan ihsan ise, Allah'ı görür gibi O'na kulluk etmektir. İşte istikametini hedefi ve son durağı da burasıdır.

Sonuç olarak deriz ki, Allah'a kullukta imtihan olunup ahiretteki gerçek hayatı kazanabilmek için getirilmiş olduğumuz şu hayatta itikat, ahlak ve düşüncede istikamet üzere yaşamaktan başka çaremiz yoktur. Sırât-ı müstakîm üzere dosdoğru yaşayabilmek de ancak Hak Teâlâ'ya

kullukta belli bir çizgi üzere devam etmek; asla hiç kimsenin önünde eğilip bükülmemekle mümkündür. Zaten Allah'a karşı istikamet sahibi olan, diğer insanlara, hatta tüm yaratılmışlara karşı da doğrudur, dürüsttür. Onun özü ve sözü sürekli olarak birdir. Ahdinde sadık, sosyal ilişkilerinde adalet ve hüsn-i muâşeret sahibidir.

Fakat dikkat etmek lazımdır! İstikamet, biraz da cahil insanlarla fazla haşır neşir olmamayı, halk arasında adet olan bir takım iş ve mala uzak durmayı, vaktin

boşa geçirilmesine sebep olan eğlence v.b. ortamlardan ve kıyam ehline yakışmayan işlerden tamamen sıyrılıp uzaklaşmayı da gerektirir.

Yüce Mevlamızdan temennimiz, Sırât-ı Müstakîm üzere yaşama arzu, gayret ve mesaimizin heder olmaması, bu uğurda sarf ettiğimiz himmetin inayet-i ilahi ile sonuçlanması, ahirette beratını sağ elinden alanlar arasına bizleri de ilhak eylesidir.”

**Sırât-ı müstakîm üzere
dosdoğru yaşayabilmek
ancak Hak Teâlâ'ya
kullukta belli bir çizgi
üzere devam etmek; asla
hiç kimsenin önünde
eğilip bükülmemekle
mümkündür.**

Gönüllerin Fethi

Mensupları ile davasına destek veren dostlarını maddeten ve manen motive etmenin gayret ve kararlılığı içinde olan YOYAV, yıllardır yürüte geldiği hayrî, sosyal ve kültürel faaliyetlerini geliştirerek gerçekleştirmeye devam etmektedir. Yılın ilk kültürel etkinliğini 3 Ocak 2014 Cuma günü düzenleyen bu Vakıf, yeni yıla dostları, mensupları ile birlikte merhaba dedi.

YOYAV Kurs Öğretmenlerinden Afet Tan'ın öğrencilerinin ikram ettiği öğle yemeğinden sonra salonu dolduran konuklarına "Gönüllerin Fethi" konusunda önemli açıklamalarda bulunan YOYAV Genel Başkanı Dr. İbrahim Ateş, yaptığı mesaj yüklü konuşmasında şu cümlelere yer verdi:

"Kalbini Allah'a açtığına ve O'nun imanlı kullarının gönüllerine girmenin gayreti içinde olduğuna inandığım kıymetli konuklar, gönül ehli Hak dostlarını örnek alıp, izlerinde olmalarını dilediğim değerli dostlar, yekdiğeri ile gönül ve güç birliği içinde olmalarını temenni ettiğim sevgili kardeşlerim, basınımızın güzîde temsilcileri!

İnsanların kalplerini kazandıracak samîmî, sevecen ve sempatik tavırlar takınıp, gönüllerinde taht kurduracak duyarlı ve dirayetli davranışlarda bulunmanın lüzum ve ehemmiyetini arz

Dr. İbrahim Ateş

ve ifade etmek amacıyla düzenlediğimiz toplantımıza teşrif ederek, gönül bağlarımızı pekiştirecek duygu ve düşüncelerimizi sizlerle paylaşmamıza vesîle olan seçkin heyetinizi gönülden ve samîmî duygularımızla selamlıyor, gönülleri iman, kalpleri Kur'ân, kafaları ilim ve irfan nuru ile aydınlanan yüce ruhlu insanlardan olmamızı diliyorum.

Nazargâh-ı ilahî olan mümin kalpleri kırmaktan kaçınıp, gönlü kırık insanların yanında yer alan ve onları hoşnut etmeye çalışan bilinçli ve basîretli insanlardan olmamız temennisi ile sözlerime başlarken, hayat boyu Hakk'ın rızasına yönelen yüce ruhlu insanlardan olmamızı niyaz ediyorum.

Malumunuz olduğu üzere 1 Ocak 2014 Çarşamba günü Mekke-i Mükerrreme'nin fethinin 1384. yıldönümü idi. Dolayısıyla yılın ilk Sorun Söyleyelim Sohbet Toplantısını "Gönüllerin Fethi" konusunda o gün düzenlemeyi düşündük. Ancak 1 Ocak 2014 Çarşamba günü yılbaşı tatiline tesadüf ettiği için sohbetimizi 3 Ocak 2014 Cuma gününe erteledik. Böylece Mekke'nin fethinin yıldönümünü kutlayarak, o mutlu günün kahramanlarını hürmet ve muhabbetle anıp, ruhlarına rahmet dilemenin yanında, Hz. Peygamber (s.a.v.)'in o tarihî günde sergilediği gönülleri fet-

heden yapıcı yaklaşımından esinlenerek, gönül kazanmanın önemine dikkat çekip, “günümüzde gönüllerin fethini” insanî ilişkilerin temelini oturtmak istedik.

Mevlâ mu’înimiz, Hz. Muhammed Aleyhissalâ-tü vesselâm muhibbimiz, melekler müzâhirimiz olsun. Gayret bizden, muvaffakiyet Allah’tandır. Yüce Rabbimiz, sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)’e ihsân ettiği destek ve muvaffakiyeti bizlerden esirgemesin.

Mekke fethedilmiş ve böyle bir Cuma günü, halk Harem-i şerifte toplanmıştı. Vaktiyle Hz. Peygamber (s.a.v.)’e vermiş oldukları eziyetleri hatırlayarak Resûlullah (s.a.v.)’in onlardan nasıl bir intikam alacağını düşünüyorlardı. Halbuki o çok merhametli, o şanı yüce Peygamber (s.a.v.) merhamet ve şefkat göstererek hepsini affetti ve “Haydi gidiniz, hepiniz serbestsiniz, hürsünüz” diye buyurdu.

Beytullah’ın etrafında 360 kadar put vardı. Bunların hepsini kırdırıp Kâbe-i Muazzama’yı temizletti, ötede beride bulunan putları da kırdırıldı. Mekke-i Mükerrreme’deki erkekler, kadınlar akın akın gelip Müslüman oldular. Artık pek büyük bir inkılâp meydana gelmişti. O zamana kadar taşlara, ağaçlara, insanlara tapanlar şimdi yalnız Allah Teâlâ’ya tapmaya başlamışlardı. Şimdiye kadar Resûlullah (s.a.v.)’e düşman olanlar, şimdi O’nu kendi canlarından daha fazla seviyorlardı.

Yeryüzünün bu mübarek parçasından tabaka tabaka karanlıklar kalkıp açılmış, onların yerine hidayet, din, fazilet, hakiki medeniyet nurları kaplanmıştı.

Bu yapıcı yaklaşım ve insanî anlayışın günümüzde de insanlar arası ilişkilerde egemen olmasını temenni ediyoruz. İnsanlar birbirinin kurdu değil şefkatle kucaklayan kardeşi, kandıranı değil kalkındıranı olsunlar istiyoruz. İnsanlar birbirini sevsin, aralarında gönül birliği olsun, her yerde huzur, güven ve mutluluk havası essin temenni ediyoruz.

Fetih denince, genelde zafer elde etmek, bir ülkeyi, bir şehri veya bir kaleyi ele geçirmek anlaşılır. Oysa fetih daha kapsamlı ve daha geniş anlamlı bir kelimedir. Kutsal kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’in 67 ayetinde ve Hz. Peygamber (s.a.v.)’in muhtelif hadîs-i şeriflerinde fetih kökenli kelimeler geçmekte ve farklı anlamları ile kullanılmaktadır.

**Bir insanın kalbini kazanıp
gönlüne girmek,
bir yeri fethetmekten,
bir ülkeyi ele geçirmekten,
hatta fezayı fethetmekten
daha önemlidir.**

Ayrıca bazı dua cümlelerinde geçtiği üzere iyilik, güzellik ve hayır kapılarının açılması niyazında bulunurken “aç” anlamına gelen “iftah” kelimesi kullanılmaktadır. Örneğin: “Allahümme-f tah aleynâ fütûha-l ârifin” yani “Allah’ım! Âriflere açtığın (lütufları) bize de aç.” Ve: “Allahümme yâ

müfettiha-l ebvâb, iftah lenâ hayre-l bâb.” Yani: “Ey kapıları açan Allah’ım! Bize en hayırlı kapıyı aç.”

Öte yandan gönüllerin doğruluğa, dostluğa, dayanışmaya, yardımlaşmaya, kardeşliğe, iyiliğe ve güzele açılması anlamıyla bugünkü konumuzda olduğu gibi “gönüllerin fethi” şeklinde de söylenmektedir.

Bu bakımdan gönüllerin fethi oldukça önem arz etmektedir. Zira gönül fethi, toplumda birlik-beraberlik, dirlik-düzen, huzur ve güvenin temininde etken olan önemli bir unsurdur. Onun için bir insanın kalbini kazanıp gönlüne girmek, bir yeri fethetmekten, bir ülkeyi ele geçirmekten, hatta fezayı fethetmekten daha önemlidir. Kalıba hükmetmek kolay ama kalbe hükmetmek kolay değildir. Dolayısıyla kalbi fethetmek, kaleyi fethetmekten daha önemlidir. Yunus Emre’nin dediği gibi:

*“Yunus Emre der koca
Gerekse var bin hacca,
Hepisinden iyice
Bir gönüle girmektedir.”*

Bir düğüne gider eğlenirsiniz. Bir geziye gider neşelenirsiniz, bir bahçeye girer sevinirsiniz, denize girer serinlersiniz, saraya girer hayran olursunuz ama bir kişinin kalbine girerseniz hem onu, hem de kendinizi mutlu edersiniz.

Hz. Peygamber (s.a.v.) bir gün sırtını Kâbe-i Muazzama’ya dayayıp dinlenirken O’na bakıp şöyle demişti: “Ne büyüksün, ne iyisin, ancak Allah’a yemin ederim ki, mümin kulun kalbi Allah katında senden daha büyüktür.”

Müminlerin kalpleri Allah katında çok değerli, onları kazanmak da o kadar önemlidir. Bu gerçeğe dikkatimizi çeken Yunus Emre:

*“Çalış, kazan, ye, yedir
Bir gönül ele getir.
Yüz Kabe’den yeğrektir
Bir gönül ziyareti.”* demiştir.

Gönül kazanmak ve gönül almak bu kadar önemlidir. Bunun için büyüklerimiz, gönül almaya özen göstermişler “yarım elma gönül alma” demişler ve gönülden doğanın gönüle gireceğini bilmişler, içtenlikle birbirlerine ikram ve ihsanda bulunmuşlar, samîmî ve sevecen sözlerle birbirinin gönlüne girmenin gayreti içinde olmuşlardır. Gönül erleri ile birlikte olmaya ve gönül sohbetlerini dinlemeye özen göstermişlerdir. Öyle ya, söz ve göz önemli ama gönül sözü ve gönül gözü daha önemlidir. Çünkü gerçekler gönül gözleri ile görülür. Gönülsüz işten hayır gelmez. Atalarımızın dediği gibi: “İstenmeden yenen aş, ya karın ağrıtır, ya da baş.” Gönüllü katılım her hayırlı iş ve uğraşta esastır.

Gönül nazargâh-ı ilahîdir. Onu üzmeye gelmez, incitmek doğru olmaz. Yunus Emre ne güzel söylemiş:

*“Gönül Çalabın tahtı, Bir kez gönül yıktın ise,
Çalab gönüle baktı. Bu kıldığın namaz değil.
İki cihan behbahtı, Yetmiş iki millet dahi,
Kim gönül yıktı ise.” Elin yüzün yumaz değil.”*

Müslüman gönül kırmamalı, gönlü kırıkların yanında yer almalıdır. Gönül eri Yunus Emre'nin:

*“Ben gelmedim da'vi için,
Benim işim sevi için.
Dostun evi gönüllerdir,
Gönüller yapmaya geldim.”*

dizesini devamlı göz önünde bulundurmalıdır.

Gönüllerin fethi için izlenecek yol; yumuşaklık, yapıcılık, yardımseverlik ve yakınlık gösterme yoludur. Sergilenecek davranış da; sevgi, şefkat ve merhametle muamele etmektir.

Kaba, katı kalpli, sert tabiatlı olan kimseler, insanların gönüllerini fethedemezler. Şehirler ve ülkeler sertlikle fethedilir ama gönüllerin fethinde sertlik geçerli olmaz. Bu gerçek kutsal kitabımız Kur'ân-ı Kerim'in Al-i İmrân Suresi'nin 159. ayetinde şöyle beyan buyurulmuştur: “Allah'tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın! Şayet sen kaba, katı yürekli olsaydın, hiç şüphesiz, etrafından dağılıp giderlerdi. Şu halde onları affet, bağışlanmaları için dua et, iş hakkında onlara danış, kararını verdiğin zaman da artık Allah'a dayanıp güven. Çünkü Allah, kendisine dayanıp güvenenleri sever.”

Müslüman gönül kırmamalı, gönlü kırıkların yanında yer almalıdır.

Bu ayet-i kerimenin incelendiğinde de anlaşılacağı üzere Hz. Peygamber (s.a.v.)'in, gönüllerin fethindeki başarısında baş etken, insanlara yumuşak davranmasıdır.

Mekke-i Mükerreme'yi fetheden Hz. Peygamber (s.a.v.)'in Mekkelilerin kalplerini,

İstanbul'u fetheden Sultan Mehmet Fatih'in Bizanslıların kalplerini, Mısır'ı fetheden Yavuz Sultan Selim'in de Mısırlıların kalplerini fethetmesinde hep bu yaklaşım ve yumuşaklık etken olmuştur.

Mekke'nin fethedildiği gün, Mekkelilerin gruplar halinde İslam'a girmelerinde, İstanbul'un fethi gününde Bizanslıların Fatih'i ve askerlerini çiçekler ve sevgi gösterileri ile karşılamalarında, Mısır'ın fethini izleyen Cuma hutbesinde hatibin Sultan Selim hakkında: “Sultan-ül Berreyni ve-l Bahreyn ve-l Haremeyni-ş şerifeyn” yani “iki karanın, iki denizin ve iki harem-i şerifin sultanı” şeklindeki övgü cümlelerini söylemesinde, hep bu anlayış ve yaklaşım müessir olmuştur.

Mısır'daki o tarihi hutbede hatibin söylediği “Sultan-ül Berreyni ve-l Bahreyn ve-l Haremeyni-ş şerifeyn” cümlesinin son kelimelerine karşı çıkan Yavuz Sultan Selim, Haremeyni-ş şerifeynin sultanı değil, hizmetçisi diyeceksin demiştir.

Kalplerin kapılarını açabilmemiz için kalbimizin kapılarını açık tutmamız lazım. Çünkü kalplerini insanlara kapalı tutanlar, onların kalplerine giremezler.

Kalbini Allah'a açanın kalbi sâlih olur. Kalbi sâlih olanın da bedeni sâlih olur. Gönlünü Kur'ân'a açanın kalbi nurlanır ve uzuvları aydınlanır. Gönlünü Allah'a, imana ve Kur'ân'a kapatan karanlıkta kalır. Gönlünü insanlara kapatanlar da onlardan uzaklaşır, kimseden ilgi ve sevgi göremezler.

Kişinin kendi gönlünü fethetmesi, başkalarının gönüllerini fethetmesinden önde gelir. Kendi gönlünü fethetmeyen, başkalarının gönüllerini fethedemez. Dolayısıyla kişi gönül fethi konusunda kendisi ile işe başlamalıdır. Zira kişi kendi yaşamadığını başkasına yaşatamaz.

Kalbimizi ömür boyu Allah'a, Kitabına, Resulüne ve mümin kullarına açık tutarak gönül ehli Müslümanlardan olmamız temennisiyle sözlerimi noktalarken, hepimizi hürmet ve muhabbetle selamlıyor, saygılar sunuyorum.”

Tatil ve Tembellik

Yarıyıl tatili bitti. Geziye gidenler evlerine, öğrenciler de okullarına döndüler. Herkes dinlenip yorgunluk giderdi. Yeni bir enerji ile yeni bir maraton başladı. Yeni dönemde iş ve derslerine yeni bir azim ve taze bir gayretle başlayıp çaba ve çalışmalarını dikkatle ve dirayetle devam ettirenler olduğu gibi, tatilin rahatına kapılıp tembelleğe tevessül edenler de oldu.

Tatiller, gevşeyip gerileme ve tembelleğe tevessül etme vesilesi olmayıp, dinlenip daha dinç ve dinamik hale gelerek yeni ve yararlı gelişmelere yönelmede itici güç olmalıdır. Yorulan dinlenmeli ama yorgunluk istismar ve iş ciddiyeti ihmal edilmemelidir. İş saatinde uyuyan, uyku saatinde oynayan ve ibadet saatinde uymayan insanların iflah olmayacakları unutulmamalıdır.

Bu ve benzeri konularda mensuplarını aydınlatıp, dirayetli ve dikkatli davranışlarda bulunmalarına ışık tutan YOYAV, ayda bir defa düzenlediği “Sorun Söyleyelim” sohbet serisinin Şubat ayı halkasında “Tatil ve Tembellik” konusunu programına aldı.

Kur’an Denizinden Damlalar dersine katılan kursiyerlerden Jale Koçak, Hatice Coşkun ve Gülsen Gözalcı’nın 17 Şubat 2014 Pazartesi günü ikram ettiği öğle yemeğinden sonra salonu dolduran davetlilere konu ile ilgili önemli açıklamalarda bulunan YOYAV Genel Başkanı Dr. İbrahim Ateş, yaptığı yönlendirici ve yüreklendirici konuşmada şu cümlelere yer verdi:

“Hayatının her anını Hakk’ın rızası doğrultusunda dolu dolu geçirip, duyarlı ve dirayetli davranışlarla değerlendirmenin gayret ve kararlılığı içinde olduğuna inandığım kıymetli konuklar, hiç ölmeyecekmiş gibi dünyası, yarın ölecekmiş gibi de ahireti için çalışıp yararlı iş ve uğraşlarda bulunmalarını dilediğim değerli dostlar, çalışmanın görev, dinlenmenin de hak olduğunu bilip, görevi ihmal ve hakkı ihlal etmemelerini temenni ve tavsiye ettiğim sevgili kardeşlerim, basınınımızın güzide temsilcileri!

En kıymetli varlığı ömür serveti olan insanın hayatında boş vakit geçirmeye yer olmadığını arz ve ifade etmek amacıyla düzenlediğimiz sohbet toplantısına teşrif ederek, konu ile ilgili duygu ve düşüncelerimizi dile getirip, siz saygı değer konuklarımızla paylaşmamıza vesile olan güzide heyetinizi en içten ve samimi duygularımızla selamlıyor, fırsatları fevt etmeyip, fikrî, fiilî ve fizikî yönlerde faydalı faaliyetlerde bulunan faziletli, feragat sahibi, fedakâr insanlardan olmanızı diliyorum.

Yarıyıl tatilini takiben tertiplediğimiz bu programa katılarak, bizimle birlikte olma inceliğini göstermenizden dolayı hepimize hürmet ve muhabbetlerimizi arz ederek hoş geldiniz diyorum.

Çalışıp yorulanların, dinlenip yorgunluk gidermeleri tabii haklarıdır. Bu haklarını kullanan öğrenciler, on beş günlük yarıyıl tatilini tamamlayarak okullarına döndüler ve yeni bir enerji ile sınıflarını doldurarak bıraktıkları yerden derslerine devam etmeye başladılar. Bu arada biz kursiyerlerimiz ve bursiyerlerimizle yeniden buluşup bir araya gelme bahtiyarlığına erdik. Yüce Rabbimizden yavrularımıza ve mensuplarımıza sağlık ve mutluluk içinde bir yeni dönem diliyorum.

Ash Arapça olup, dilimize geçen ve günlük hayatımızda sıkça kullanılan “atâlet”, “âtıl” ve “ta’til” kelimeleri, bugünkü konumuzun temelini teşkil etmektedir. Bunlardan “atâlet” kelimesi; tembellik, işsizlik, işsiz kalma, işlemezlilik anlamlarında kullanılmaktadır.

“Âtıl” kelimesi de; çalışmayan, işsiz olan ve işi olmayan gibi anlamlarda kullanılmaktadır.

“Ta’til” kelimesi ise; kanun gereğince çalışmaya ara verileceği belirtilen süre, okul, meclis, adliye gibi kuruluşların çalışmasını durdurduğu veya kapalı bulundurduğu dönem ya da eğlenmek, dinlenmek amacıyla geçirilen süre manalarında kullanılmaktadır.

Tembel kimse de; üretimi yok, tüketimi çok ve başkalarına yük olan insan demektir. Başka bir ifadeyle yiyip içen, hem ve kederden kaçan kimsedir.

Müslüman, aslâ âtil, gafil ve tembel olmamalı, öğrenmeli, öğretmeli, çalışmalı, üretmeli, ikram etmeli, kalkınmalı ve kalkındırmalıdır. Çünkü müslümanın hayatında boş yere vakit öldürmeye yer yoktur. Zira onun vakti en değerli servetidir. Dolayısıyla hayatını anlamsız şeyler ve değersiz davranışlarla öldürmesine hakkı yoktur. O, hayatını ya bir ibadet, ya bir iş, ya da dinlenip enerji edinmek ve güç kazanmakla değerlendirmelidir. Boş vaktinde ibadet, taat, zikir, şükür ve fikir içinde olmalıdır.

Tabiatta boşluğa yer yoktur. Kişi kendi boşluğunu faydalı işlerle doldurmazsa, başkaları zararlı şeylerle doldurur. Bir Arap atasözünde ifade edildiği gibi, tilki ovaya inmiş, ovayı boş görünce ben buranın valisiyim demiştir. Böylesi tilkiler her yerde her zaman fırsat kollayabilirler. Onun için boş kalmamak ve boş bırakmamak lazım. Bedava çalışmak boş durmaktan iyidir. Onun için biz yıllar önce söylediğimiz bir sloganımızda “YOYAV’da boş durmak yok, koşturmak var” demiştik. Atalarımız: “Dolaşan tilki, yatan aslandan iyidir” demişler.

Az önce arz edildiği üzere tatil; çalışmaya ara vermek, işi durdurmak ve aktif halden pasif hale geçmek demektir. Bu da verim ve üretimi askıya alıp tüketime devam etmek demektir. Bu durumun dinlenmek ve dönemsel bakımlarda bulunmak için yapılması tabiidir. Ama abartılıp aşırı sürelerde yapılması tabii değildir. Eskilerin dediği gibi azı karar, çoğu zarardır. Tatil, verimi arttıracak enerjiyi ve gayreti arttırmaya vesile olmalıdır. Atâleti alışkanlık hâline getirerek tembelleğe yol açmamalıdır.

Bir yıl çalışıp, kanunların ön gördüğü süre içinde tatil yapıp dinlenmek güzel ama, tatilin rehavetine kapılıp işten uzak kalmayı alışkanlık hâline getirmek iyi değildir. Bilinçli Müslüman, ihtiyacı olmasa da çalışır. “Benim varlığım yedi neslime yeter, niçin çalışayım?” demez. Milleti, memleketi ve bilumum insanlık ailesinin refah ve saadetine katkıda bulunmak için çalışır.

Allah Teâlâ insanı yaratmış ve yaşaması için muhtaç olduğu rızkı da ona, ihsan etmiştir. Bebeklik döneminde dünyadaki en temiz ve en faydalı besin maddesi olan ana sütünü, annesinin göğsünden ağzına akıtmıştır. Gelişip güçlenince de çalışıp kazanmasını ve kendisi için yaratılan helal rızkı arayıp bulmasını istemiştir. Ömür boyu emerek yaşayamayacağını, belirli bir süre sonra çalışıp

Tatil, verimi arttıracak enerjiyi ve gayreti arttırmaya vesîle olmalıdır. Atâleti alışkanlık hâline getirerek tembelleğe yol açmamalıdır.

ihtiyacını kendi eliyle, emeğiyle ve alın teriyle temin edebileceğini ifade etmiştir. Emme alışkanlığını devam ettirmesinin ya da ihtiyaçlarını başkalarının temin etmesini beklemesinin doğru olmayacağına dikkatini çekmiştir. Dolayısıyla “armut piş, ağzıma düş” anlayışının İslam düşüncesine yeri yoktur. Necm Suresi’nin 39. ayetinde:

“Bilsin ki insan için kendi çalışmasından başka bir şey yoktur.” buyurulmuştur.

İnşirah Suresi’nin 7-8. ayetlerinde de: “Boş kaldın mı hemen başka işe koyul ve yalnız Rabbine yönel.” buyurulmuştur.

Cuma Suresi’nin 9-10. ayetlerinde de: “Ey iman edenler! Cuma günü namaza çağırıldığı (ezan okunduğu) zaman, hemen Allah’ı anmaya koşun ve alış verişini bırakın. Eğer bilmiş olsanız, elbette bu, sizin için daha hayırlıdır.”

“Namaz kılınca artık yeryüzüne dağılın ve Allah’ın lütfundan isteyin. Allah’ı çok zikredin; umulur ki kurtuluşa erersiniz.”

Ben, bu ayetlerden esinlenerek yazmış olduğum bir şiirimde:

“*Namaza nidâ edilince yapılacak iş ibadet, Namaz edâ edilince yapılan iş ibadet.*” demiştim.

İnsanların rızıklarını arama yolunda yürüyüp arayış ve çalışmalarını sürdürmelerine dair ilahî bir buyruk da Mülk Suresi’nin 15. ayetinde şöyle dikkatimize getirilmiştir: “Yeryüzünü size boyun eğdiren O’dur. Şu halde yerin omuzlarında (üzzerinde) dolaşın ve Allah’ın rızkıyla yiyin. Dönüş ancak O’nadır.”

Burada, yeryüzünün insanların faydalanmalarına hazır ve uygun bir durumda yaratıldığını ifade eden bir temsil mevcuttur. Yeryüzü, omuzlarında dolaşılacak bir halde emre âmâde kılındığına göre, artık dünyada insanlara boyun eğmeyecek hiçbir maddî varlık yok demektir. Bu ayet-i kerimede insanlığı ve özellikle Müslümanları daima çalışıp yükselmeye bir teşvik vardır.

Bu teşvike riayet edenler, yolların en doğrusunda gidenlerdir. Bu yol, milli şairimiz merhum Mehmet Akif Ersoy’un:

“*Allah’a dayan, sa’ye sarıl, hikmete râm ol.*

“*Yol varsa budur, bilmiyorum başka çıkar yol.*”

dediği meşhur şiirinde ifade ettiği gibi, Müslümanların izleyeceği yegâne yoldur.

Allah, cümlemizi bu yolda giden inançlı, bilinçli ve basîretli Müslümanlardan eylesin.”